

vixerūt mīme desperamus
ut hoc et desiderem⁹ ardēci
us et fidentius dep̄tem⁹. Ita
et p̄or⁹ vita facit a nobis di
ligi forme illius diltio scdm⁹
quā vixisse creduntur. et illo
rū vita credita i eandē for
mā flagrātorē excitat cari
tate. ut quāto flagrātus di
ligim⁹ deū tanto certius. se
ren⁹ q̄ videam⁹. quia i deo
cōspicim⁹ incommutabili for
mā iusticie scdm⁹ quā hoīez
vivere oportere iudicamus.
Valet ergo fides ad cogni
tionē et ad dilectionē dei.
nō tāqm̄ oīno icogniti aut
oīno non dilti. sed q̄ cognos
catur manifestius et quo fir
mius diligatur. **De amāte**
et q̄ amatur et amore Cap. x.

Quid ē aut̄ dilectio uel
caritas qm̄ tantopere
sc̄ptura dīna laudat ⁊ pdicat n̄
amor boni. amor aut̄ alicui⁹
amantis est. et amore aliquj⁹
amat. Ecce tria sūt amans
et qd̄ amat⁹ et amor. Quid
est ergo amor nisi quedam
vita duo aliqua copulans
ul̄ copulare appetēs amā
tem scilicet et qd̄ amat⁹.
Et hoc etiā in extremis car
nalibz q̄ amoribz ita ē. Si
ut aliquid purius et liqui

dūs hauriam⁹ calcata car
ne ascendam⁹ ad aūm. Cōd
amat aūm⁹ in amito nisi
aūm⁹. Et illuc igit̄ tria sūnt.
amas et qd̄ amat⁹ et amor.
Restat etiam hinc ascendē
et sup̄ius ista querē qntū
hoī dat. Sed hic paululū
requiescat intencio nō ut
se iā existimet iuenisse qd̄
querit. sed sicut solet iuēri
locus ubi querēdū est aliquj⁹.
nōdū illud iuentū ē. sed iā
iuentū ē ubi qrat. ita hoc
dixisse sufficit ut rāqm̄ ab
articulo alicui⁹ exordij et
cetera contextam⁹ **Explicit**
liber. viii. Incipit capla
libri. ix. Capitulū primū.

De do semp̄ qrendo. cap. ii.
An tria sūt amas et qd̄ a
matur et amor an a' duo sūt
cū quis nō aliū qm̄ se ipm̄
diligit. **Capitulū tertiu.**

Menti noticiā sui mīsi m
semp̄ eē nō posse. **Cap. iii.**
Tria eē m aīa que sūt v
nū mente et noticiam sui
et amore. **Capitulū. v.**

Cōd̄ mens et amor et noti
cia et singula m se maneāt
et om̄ia m oībus. **Cap. vi.**

De noticia qua mēs nō solū
se h̄ etiā alias mentes nosse

Dius hauriam
ne ascendam
amit aum
um. Et illa
mas et qd
hefsoe enan
tis sequis ista
hoi dat. Sed
requiescat nro
se iā existim
querit. sed sic
lotus ubi quer
nōdū illud ient
uenti ē ubi qd
dixisse suffici
articulo alien
revera contigit
liber. viii. *Capi*

De verbo quod mens ex eter
na concipit veitate. *cap. viii.*

Cuali amore debeat diligi
creatura. *Capl'm. ix.*

Cqd differat dilatio rex spita
lui ab amore carnaliū. *cap. x.*

Non oīa que noticia compre
hendit dici posse cōcepta *cap. xi.*

Concepte noticie similitudinē
tū ad equalitatem mētis ac
cedere tū id qd cognoscitur
neqz inferioris neqz superi
oris nature est. *Capl'. xii.*

Cur sicut noticia mentis ē
proles. non etiam amor p̄tus
eiusdem sit. *Expliūt capla.*

Incepit liber non⁹ De deo sep
querendo *Capl'm primū*

Trinitatē certe
q̄rim⁹ nō quā
libet sed illam
que deus est
verusqz ac sū
mus et solus
deus. Expecta ergo quisquis
hec audis. adhuc em⁹ querim⁹
et talia querentē nemo iuste
rep̄hendit. si tñ m fide firmis
sim⁹ querat qd aut nosse a'
eloqui difficiliū ē. Affirmā
te vero cito iusteqz reprehen
dit quisqz melius uel uidet
uel docet. **Q**uerite iquit
deū et uiuet aiā vrā. **E**t ne

quisqz se tāqm̄ app̄hendisse
temere gaudeat. queite iqt
faciē eius semp. **E**t apl's Si
qz se iquit putat aliquid sū
re nōdū scit quēadmodū o
porteat scire. **C**uiusqz aut̄
diligit deū hic cognitus est
ab illo. ne sic quidē dixit ro
noī illū que pitulosa p̄sup
tioē h̄ cognitus ē ab illo. **S**ic
et alibi tū dixisset. nūc autē
cognoscentes deū. statī corri
gēs. ymo cogniti iquit a deo.
maximeqz illo loco. **F**rātres
iquit ego menp̄m nō arbitror
app̄hendisse. **V**nū aut̄ q̄ retro
oblitus m ea q̄ ante sūt exten
scdm̄ intēcōnē sequor ad pal
mā signe votatiois dei i xpō
ihū. **C**uoqz ergo perfecti
hoc sapiam⁹. **P**erfectionē
m hac vita dicit nō aliud q̄
ea que retro sūt obliuisci i
ea que ante sunt extendi se
cūdū intēcōnē. **T**utissima
ē enū querētis intēcōnō. do
nec app̄hendat illud quo te
dimus et quo extendim⁹. **H**z
ea intēcō recta ē q̄ p̄fici
tur ex fide. **C**erta em⁹ fi
des uttūqz m̄choat cognti
onē. **C**ognitio vero certa n̄
p̄ficietur nisi post hac vitā
tū videbam⁹ facie ad faciē.
Hoc ergo sapiamus ut no

uerim⁹ tunciorē eē affectū vā
 querendi qm̄ īcognita pro
 rogatis presumēdi. Sic ex
 go queram⁹ tanq̄m iuentu
 ri. et sic iueniam⁹ tāqm̄ qsi
 turi. Cū enī cōsumauerit hō
 tūc incipit. De credendis ul
 la nulla mſidelitate dubite
 mis. de intelligendis nul
 la temeritate affirmemus.
 In illis auctoritas tenenda
 est. in hīs veritas exquirē
 da est. Qd' ergo ad istam
 questionē attinet. credam⁹
 p̄m et filiū et sp̄m sanctū
 eē vñū dēū vniuerse trea
 ture conditorem atq̄ recto
 rem nō p̄m eē filiū. nec
 filiū eē patrē nec sp̄m s̄m
 uel patrē eē ul' filiū sed tri
 nitatē relataꝝ ad iuicem
 psonarꝝ et vnitatē equalis
 essentie. Queram⁹ autē
 hoc intellige' ab eo ip̄o quē
 intellige' volum⁹ auxiliū
 p̄cantes. et qñtū tribuit
 qd' intelligim⁹ explicare
 tanta cura et sollicitudinē alioꝝ
 pietatis ut etiam si aliud
 pro alio dicim⁹ mchil ta
 men dicam⁹ mdignū. ut
 si quid verbi grā de patre
 dicim⁹ qd' p̄m p̄rie nō iu
 eniat aut spiritui sancto aut
 ip̄m trinitati. et si quid de
 "aut filio queiat

filio qd' filio p̄rie nō iogrū
 at. saltī congruat p̄m a sp̄m
 sancto a trinitati. Itē si qd'
 de sp̄m sc̄o qd' p̄ietatē sp̄t s̄i
 non deceat. nō tamē alie
 mī sit a p̄re aut a filio. aut
 ab uno deo ip̄a trinitate ve
 luti nūc cupim⁹ vide' utz
 illa excellētissā caritas p̄p̄e
 sp̄t stūs sit Qd' si nō ē. aut
 p̄i est caritas aut filiū aut
 ip̄a trinitas qm̄ resistere
 nō possim⁹ certissime fidei
 et validissē auctoritati sc̄p
 tuē dicentis. deus caritas
 est. Non tñ debem⁹ deuia
 re sacrilego errore ut ali
 quid de trinitate dicamus
 qd' nō creatori sed creature
 potius cōueniat aut iāni
 cogitatione fingat. Que
 cū ita snt attendam⁹ ista
 tria q̄ iuuenisse nobis vide
 mur. Non dū de sup̄mis
 loquim⁹. nō dū de dēo p̄re
 et filio et sp̄m sc̄o. sed de hac
 ipari ymagine. attamē yma
 gine id ē hoīe. familiaris
 em̄ eā et factius fortassis
 intuetur nrē mentis mſir
 mitas. An tria snt amans
 et qd' amat et amor amāt
 duo snt cū quis nō aliū q̄
 seip̄m diligat. Capl' scdm.

ix.

Ecce ego qui hoc quero tū
aliquid amo tria sūt ego
et qđ amo et ip̄e amor. Non
enī amo amorem m̄si amantē
amē. Nā nō ē amor ubi nihil
amat. Tria ergo sūt amans
et qđ amat et amor. Quid si
nō amē m̄si meipm nōne duo
erūt qđ amo et amor amans
enī et qđ amat hoc idē ē qn̄
sempē amat. sic ut amare et
amari eodem modo idpm̄ est
tū se quisq; amat. Cadē q̄ppe
res bis dicit tū dicit amat
se et amat a se. Tū nō est
aliud atq; aliud amare et a
mari sicut nō est aliis atq; a
liis amans et amatus. It vō
amor et qđ amat etiā sic duo
sūt. Nō enī q̄s q̄s se amat a
mor ē n̄ tū amatur ip̄e amor.
Aliud ē aut amare se. aliud
amare amore suū. Non em̄
amat amor m̄si iā aliquid
amans. quia ubi nihil ama
tur nullus ē amor. Duo ḡ
sūt tū se quisq; amat amor
et qđ amat. Tū ei amas
et qđ amat vñ ē. Vñ videt
nō ee consequēs ut ubiq; q
amor fuit iam tria intelligā
tur auferam̄ em̄ ab hac con
sideratione ceterā que multa
sūt quibus hō constat atq;

ut her que nūc requirimus
qntū in his rebus possim⁹
liquido repam⁹ de sola mē
te tractem⁹. Nēs ergo tū a
mat se pām̄ duo quedā ostē
dit mente et amore. Quid
ē aut amare se m̄si p̄sto sibi
ē velle ad fruēdū sequitur.
Et tū tm̄ se vult ee qntū ē
par mēti volūtas ē et amā
ti amor equalis. Et si aliq;
subā ē amor. nō est utiq; cor
pus sed sp̄c. Nec mēs corp⁹
sed sp̄c est. Nec tm̄ amor
et mens duo sp̄us. sed unus
sp̄us. nec essentie due s̄ vna
et tamē duo quedā vñ sūt
amans et amor. siue sic diuas
qđ amat et amor. Et her
duo quidē relative adiuicē
dicuntur. Amas quippe ad a
more refertur. et amor ad a
mante. Amas em̄ aliq; amo
re amat. et amor aliquid a
matis ē. Nēs vero et sp̄us
nō relative dicunt. sed essen
tiā de mōstrant. Non em̄
quia mēs et sp̄us est aliquid
hōis ideo mens et sp̄c ē. Re
tracto em̄ eo qđ homo ē qđ
adūcto corpē dicit retracto
ergo corpē mens et sp̄s ma
net. Retracto aut amante
nullus est amor. et retracto
amore nullus est amans.

Ergo et seipam per seipam nouit
sciuissimeq; differet. donec ap-
tissime demonstret ul' ita se-
rem habe' uel no ita. Sed quo
quo se habeat vis qua per
oculos cernim'. ipam certe
in siue sint radij siue aliqd
aluid oculis cernere no va-
lem' sed mete qrum' et si
fieri pt etia hoc mete corpre
hendim'. Mens ergo ipa
sicut corporear reru noticias
per sensus corporis colligit sit
icorporear i semetipam per
semetipam nouit quomodo
est icorporea. Ita si se non
nouit non se amat. Tria ee
in aia que sunt vnu. mete et
noticiq sui et amore Cap. iii.

Ideoq; qntu admittit referu-
tur duo snt. Qd aut ad seip-
sa dicit. et singula spc. et
simul utruq; unus spus et
singula mens et simul utruq;
et una mens. Obi ergo tri-
nitas attendam qntu possu-
mus et uiuem luce sempi-
ternu ut illuinet tenebras
mras et videam m nobis
qntu siuim ymaginem dei.
Mens em amare seipaz no
pt nisi etia nouerit se Ita
quo amat quod nescit. In
meti noticia sui nisi in seipam
esse non posse. Cap. iii.

Aut si quisq; dicit ex
noticia gnali ul' spe-
ciali mente crede' se ee tale
quales alias expta e et ideo
amare seipam insipi eti
loquit. Vnde em mens ali-
qua mete nouit si se no no-
uit. Neq; em ut oculus cor-
poris videt alios oculos
et se no videt ita mes nouit
alias metes et ignorat se
metipam. Oculos ei corporis
corpa uidem' qua radios
qui p eos emitant. et qcqd
cernim' tangit refringere
ac retorquere m ipos non
possim' nisi tu in speculo
intuem' qd subtilissime ob-

Sicut aut duo quedam
sunt mens et amor ei'
cu se amat. Ita duo quedam
sunt mens et noticia eius
cu se nouit. Ipa igit mens
et amor et noticia eius tria
quedam sunt. et hec tria vnu
sunt et cu pfecta sunt equa-
lia sunt. Si em min' se amat
qm' e ut verbi gru tm se a-
mat hois mes qntu am-
dum est corpus hois cu plus
sit ipa qm' corpus. peccat
et no e pfectus amor eius
Ita si amplius se amat qm'
esse uel si tantu se amet qm'
tum amandus est deus cum

ix.

incompatibilis minus sit ipa
 qm̄ deus. etiā sic minū per
 rat et nō p̄fīm̄ habet amore
 sui. **I**Maiores aut̄ pueritate et
 iniquitate peccat. cū corpus tm̄
 amat qm̄ amādus ē d̄s. **I**tē
 noticia si minor ē qm̄ ē illud
 qd̄ nosc̄t et plene nosti p̄t
 p̄fīm̄ nō ē. **S**i aut̄ maior ē ipa
 superior est natuā que nouit
 q̄ illa que nota ē. sicut ma
 ior est noticia corporis qm̄ ipm̄
 corpus qd̄ ea noticia notū ē.
Illa enī vita quedā est ī rōne
 cognoscētis corporis autē nō
 est vita. **E**t vita quilibz quo
 libet corpe maior ē nō mole
 sed vī. **M**ens vero cū seipā
 cognoscit. nō se supat noticiā
 suā q̄a ipa cognoscit ipa cog
 nosc̄t. **C**ū ergo se totā cognos
 cit neq̄ secū quicq̄ aliud par
 illi ē cognitio sua quia neq̄
 ex alia natuā est eius cogni
 tio cū seipā cognoscit. **E**t cū se
 tota mchilq̄ amplius p̄cipit
 nec minor nec maior ē. Recte
 igit̄ dixim̄ hec tria cū p̄fīm̄
 sūt ēē consequēt̄ equalia.
Simul etiā admonem̄ si ut
 tūq̄ videre possum̄ hec m
 aīā exīste et tāqm̄ ī volūtate
 volui fenciant̄ et dinumerēt̄
 svaliter uel ut ista dicā essen
 ita

rialit̄ nō tanq̄m̄ ī subiecto
 ut color aut figura ī corpore
 aut illa alia qualitas a' quā
 titas. **C**uicqd̄ enī tale ē. nō
 excedit subiectū ī quo ē. **N**ō
 em̄ color iste aut figura hui⁹
 corpus p̄t ēē et alterius corporis.
Mens aut̄ amore quo se amat.
 potest amare et aliud p̄ter se.
Itē nō se solā cognoscit mens
 sed et alia multa. **C**um obre
 nō amor et cognitio tanq̄m̄
 ī subiecto insit mēti. s̄ sub
 stātialit̄ etiā ista sūt sicut ipa
 mens quia et relatiue dicūt̄
 adiuitē. ī sua tm̄ sūt singla
 queq̄ subā. **N**on sicut color
 et coloratū relatiue dicūt̄
 ita adiuitē ut colorem subiec
 to colorato sit nō habes ī
 seip̄o p̄pīa substātā. qm̄ co
 loatū corpus sba ē ille aut̄
 ī substātā sed sicut duo a
 mīti etiā duo sūt hoīes q̄
 sūt substātē cū hoīes nō re
 latiue dicātur amīci aut re
 latiue. **S**ed itē q̄uis substā
 tia sit amans uel sciens sub
 stātia sit stā. subā sit amor.
 sed amans et amor a' sciēs
 et sciētia relatiue ad se di
 cantur sicut amīci. mens vō
 aut spūs nō sūt relatiā. si
 cut nec hoīes relatiua sūt.

nō tñ sicut amici hoīes pñt
seorsū eē ab iuicem sic amās
et amor aut sciens et scientia
qñqñ et amici corpe vident
separi posse nō aīo iqñtū a
mici sūt. Veruptamē fieri pñ
ut amicus amicū etiā odiſſe
incipiat. et eo ipso amicus eē
desinat. nesciente illo et ad
huc amāte. amor aut quo
se mens amat. si eē desinat.
simul et illa desinit eē amās.
Ite noticia qua se mens no
uit si eē desinat simul et
illa nosse se desinet sicut
caput capitati alicui⁹ utiq;
caput ē et relatiō ad se di
cūtur qñuis etiā substātie
sint. Nam et caput corp⁹
est et capitatū. et si nō sit
corpus nec capitatū erit.
sed hec p̄cōfōne abiūcē
separi pñt illa nō pñt. Quod
si sunt aliqua corpora q̄ sem
er oīno et diuidi nequeunt
tñ msi p̄tibz suis constaret
corpora nō essent pars ergo
ad totū relatiōne dicit. quia
oīis pars alicui⁹ totius p̄s
ē. et totū oīibz p̄tibz totū est.
Sed qñm et pars corpus est
et totū nō tñ ista relatiōne
dicitur sed etiā subalter
sūt. fortassis ergo mēs totū

est. et eius quasi partes a
mor quo se amat et sciēcia
qua se nouit quibz duabus
p̄tibz illud totū constat. An
tres sūt equales partes qui
bus totū vñū cōplet⁹. Sed
nulla pars totū cui⁹ p̄s ē
cōplete. Mens vero cū se
totā nouit hoc ē p̄stē nouit
p̄ totū ei⁹ est noticia eius.
Et cū se p̄stē amat totam
se amat et p̄ totū ei⁹ ē amor
eius. Nū ergo sicut ex vi
no et aqua et melle una
fit potio et singula p̄ totū
tñ sūt et tamē tria sunt nul
la em̄ pars ē potioms que
nō habeat hec tria nō em̄
iūcta uelut si aqua et oleū
essent sed oīno cōmixta sūt
et subē sūt omēs. et totus
ille liquor una quedā est
ex tribus confecta subā tale
aliquid arbitrandū ē esse
simul hec tria mente amo
rem. noticiā. Sed nō vñ⁹
subē sunt. aqua vñū et mel
qñuis ex eorū cōmixture
fiat una subā potiois. Quod
aut illa tria non sunt eiusdem
essentie nō video. cū mens
ipā se amet atq; ipā se no
uerit. atq; ita sint hec tā
ut nō alteri alicui rerū

ix.

mens uel amata uel nota
sit. Vnus q^o eiusdēq^z eēntie
nātē est hec tria snt. Et ideo
si tanq^m cōmixtione cōfu-
sa eēnt nullomō eēnt tria
n^c referri adiūtē possent
quēadmodū si ex uno eodē
q^z auro tres anulos siles
facias q̄ius cōnexos sibi
referuntur adiūtē qd̄ siles
sunt. Qis em̄ similis alio
filis ē. Et trinitas anulor^z
est. et unū aureū. Ac si misce-
antur sibi et per totā smgu-
li massam suā cōsygantur
metidit illa trinitas et oīo
nō erit. Ac nō solū unū aux-
ditetur sicut m illis tribus
anulis dicebat. sed iā nulla
currea tria. //

Ex mens et a-
mor et noticia et smgula i
se maneat et oīā m oīibus

Hec se nouit mēs et a-
mat se manet trinitas mēs.
amor. noticia et nulla con-
mixtione confundit q̄ius
et smgula sint m sepiis et
iūtē tota m totis siue smgla
m bimis siue bina m smgulis
itaq^z oīā m oībz. //

et mēs est mens m sepiā. Ita ē utiq^z
m semetipā qm ad sepiām
mens dī. q̄ius noscēs ul' nota
uel nostiblīs ad sua noticiā
relatiue dicat amās quoq^z
et amata ul' amabilis ad
amore referat quo se amat.
Et noticia q̄ius referat ad
mētē cognoscētē ul' cogni-
tam tñ et ad sepiām nota et
noscens dī. Non em̄ sibi cog-
nita est noticia qua se mens
ipā cognoscit. Et amor q̄ius
referat ad mētē amātem
cui amor ē. tñ ad sepiām ē
amor ut sic etiā m sepiō qā
et amor amat n^c alio nisi
amore amari p̄t id ē sepiō.
Ita sūt hec smgula m sepiis
m altmīs aut ista sūt qā et
mens amās m amore est
et amor m amātis noticia
et noticia m mēte noscēte
Smgula m bimis ita sūt qā
mens que se nouit et amat
m amore et noticia sua est.
Et amor amātis mētis sese
q^z scientis. m mente noticiā
aq^z eius ē et noticia mentis
se scientis et amātis i mēte
atq^z amore eius ē q^z saetē
se amat et amātem se nouit.
ac p̄ hoc et bina m smgulis.
quia mens que se nouit et
amat cū sua noticia est m
amore et cū suo amore i no-
ticia. amor quippe ipē et no-

tia simul sunt in mente que se amat et nouit. Tota vero in totis quæadmodum sint iam super ostendim⁹ cū se tota mens amat et tota nouit. et totum a more suū nouit. tota⁹ amat noticiā suā. qm̄ tria ista ad se ipsā pfecta sunt. Nro itaq; mō tria ista īsepabilia sūt a semetip̄is et in eorū singulū qd̄q; subā est et simul om̄ia una substācia uel essētia cū re latiue dicātur ad iūitem. De noticia qua mens nō solū se sed etiam alias mentes nosse generaliter pt. Caplī. vi."

Sed cū seip̄am nouit humana mens et amat seip̄am nō aliquid īcomutabile nouit et amat. Alterq; unus quisq; homo loquendo enūtiat mente suā quid in se ipso agatur attendens. Aut aut humana mente speali a' generali cognitione definit. Itaq; cū michi de sua propria loquitur utrū intelligat hoc aut illud an nō intelligat et utrū velit aut nolit hoc a' illud credo. cū vero de humana specialit' aut generalit' verū dicit agnoscere et approbo. Un manifestū ē aliud vniuersit̄ q̄ndere in se qd̄ sibi ali⁹ di-

centi credat non tñ videat. aliud aut in ipsā veritate qd̄ aliis quoq; possit mutari. quorū alterū mutari per ipsā alterū īcomutabili eternitate consistere. Neq; ēi oculis corporeis multis mentes videndo per similitudinem colligim⁹ generale ul' speciale mentis humanae noticiam sed mutuam īuolabile veritatē ex qua pfecte qm̄tū possum⁹ definiamus nō qualis sit vniuersitasq; hominis mens sed qualis ē ī semperīns rōmbz debeat. Vnde etiam fantasias rex corporalium per corporis sensu haustas et quodāmō īfusas memorie ex quibus etiam ea que nō viso sūt facta fantasmatē cogitant' siue alit' qm̄ sūt. siue fortuito sicuti sūt. alijs oīno regulis supra metem nrām īcomutabilit' manetib; uel approbare ap nosmetip̄os uel īprobare cōuicim⁹ cū rē aliquid approbam⁹ aut īprobam⁹. Nā et cū recolo carthaginis mea que vidi et cū fingo a lexandrie que nō vidi easde q̄ vīgīnariās formas quas Dam. quibusdā preferēs ra-

• V.

rationabiliter p̄fero viget et da-
 ret desipit iudicium veritatis
 ac siu iuris corruptissimis
 regulis firmū ē et si corporali
 u p̄maginū quasi quodā nū
 bilo conterxit. nō tñ iuolu-
 tur. atq; cōfundit. sed inter
 ē utrū ego sub illa uel i illa
 caligine tanq; a celo p̄spī
 tuo secludar an sicut i altissi-
 mis montib; accide solet iter
 utrūq; aere libeo fruēs et se-
 remissimā luce supra et den-
 sissimas nebulas subter aspi-
 ciāt. **I**nānde mē me fra-
 term amoris inflamat ardor
 cū audio virū aliquē profi-
 dei pulchritudine et firmita-
 te acriora tormenta tolerasse.
 et si michi digito ostendatur
 ip̄e homo. studio m̄ cōuigere
 notū facē. amicitia colligare
 Itaq; si facultas datur. accedo
 alloquor. sermonē consero.
 affectū meū m illū quibus
 verbis possū exprimo vici
 smiq; m eo fieri quē m me
 habeat atq; exprimi volo.
 spiritale q; cōplexū creden-
 do molior quia p̄uestigare
 tam rito et cernere penit⁹
 eius interiora nō possū Amo
 itaq; fidele virū ac fortē
 amore casto atq; germano.

Cqd si michi m̄ter m̄as loq;
 las fateatur aut incantus
 aliquo mō sese midicet qd ul'
 de deo credat atq; m̄cōgrua
 atq; m illo quoq; aliqd car-
 nale desideret et pro tali er-
 ore illa pertulerit. ul' spera-
 te pecunie cupiditate ul' iam
 ciuiditate laudis huāne. sta-
 tim amor ille quo m eū fere-
 bar offensus et quasi reper-
 cussus atq; ab indigno hoīe
 ablatus m ea forma p̄maēt
 ex qua eū talem credes ama-
 uerā m̄si forte ad hoc amo-
 iam ut talis sit tū tale nō
 eē cōp̄ero At m illo hoīe mch
 il mutatū ē. mutari tñ p̄t
 ut fiat qd eū iā eē credide-
 rā. **I**n mēte aut̄ mea muta-
 ta est utiq; ip̄a existimatio
 que de illo aliter se habebat
 et aliter habet. idemq; aor
 ab intentione p̄fruendi ad
 intentionē consulendi icon-
 mutabili desipit iustitia iubē-
 te deflexus ē. **I**p̄a vero for-
 iconcusse ac stabilis verita-
 tis et m̄ fruerer hoīe bonū
 eū credens et m̄ qua cōsu-
 lo ut bonus sit eadē luce i
 corruptibilis sincerissime
 q; rōms et mee mētis aspec-
 tū et illam fantasie nubem

quā desig^p cerno cū eūdē hoī
nē quē niderā cogito īpturba
bili etermitate p̄fundit. Itē cū
arcū pulchre et equalit^e m̄tor
tū quē nidi ubi grā carthagiē
aīo reuolio. res quedā mēti
nūciata per oculos mēdue
q; tñssusa. ymaginariū con
spicū facit. sed aliud mēte
cōfincio scđm qđ' opus ill^d m̄
placet. vñ etiam si displitet
corrigerē. Itaqz de istis scđm
illā iudicam⁹ et illā iudica
m⁹. et illā cermim⁹ rōnalis
mētis m̄tutu. ista veō a'
pñcia sensu corporis tangim⁹
aut ymagines absentū fix
as m̄ meōria recordamur
aut ex eaz similitudiē talia
fingim⁹ qualia nos ipi si
vellem⁹ atqz possem⁹ etiā
ope molirem^c. aliter figura
tes aīmo ymagines corp^m.
aut p̄ corpus corpora viden
tes. aliter aut rationes ar
tēqz īeffabilit^e pulchra ta
lū figurarū sup aciē mētis
simplici m̄telligēcia capiēt^b.
De verbo qđ' mens ex eterna
cōcipit veritate. Capl. viij.

In illa igit^e eterna veritate
ex qua tpalia facta sūt om̄ia
for formā scđm quā sum⁹ et
scđm quā uel m̄ nobis uel
m̄ corporibz vera et recta

rōne aliquid opam^c visu mētis
aspicim⁹. atqz m̄de conceptā
verū veratē noticiā tanqñ
verbū apud nos habemus
et dicendo m̄tus gigmimus.
net a nobis nascendo recedit
Cū aut ad alios loquim^f ver
bo m̄tus manēti m̄steriū
vocis adhibem⁹ aut alicui⁹
sigm̄ corporalis ut p̄ quandā
cōmeōrationē sensibile aliqd
tale fiat etiā m̄ aīmo audiē
tis quale de loquētis aīmo
nō recedit. **N**ichil itaqz agi
m⁹ per mēbra corporis ī fñs
dictisqz m̄tis qm̄bz ul' appro
bantur uel īprobatur mo
res hoīm⁹ qđ' nō verbo ap̄
nos m̄tus edito p̄uenim⁹.
Nemo em̄ aliquid volens
facit qđ' nō m̄ corde suo pri
us dixit. qđ' verbū amore
cōcipitur sive creature sive
creatoris. id ē aut nature
mutabilis aut īcomutabil^e
veritatis. **E**uali amore de
beat diligi creatura. cap. viij.

Argo aut cupiditate a'
caritate nō quo non
sit amāda creatura sed si
ad creatorē refertur ille a
mor nō iam cupiditas sed
caritas erit. Tunc enī est
cupiditas cū ppter se amat
creatura. tunc nō vtente

ix.

adiuuat sed corrūpit fruētē.
Cū ergo a'par nobis a' iſeior
 creatura sit. in feriore utēdū
 ē ad deū. pari aut̄ fruēdū sed
 in deo. **S**icut enī tempō nō in
 tempō frui debes sed i eo qui
 fecit te. sic etiā illo quē dili-
 gis tamq̄m teipm̄. **E**t nobis
 ergo et fr̄ibz in dñō fruam̄.
 et inde nos n̄ ad nosmetip̄os
 remitte et quasi relaxare
 deorsū versus audeam̄.

Nasit aut̄ v̄bū tū extogi-
 tatu placet aut ad pertidū
 a' ad recte faciendū. Verbū
 aut̄ m̄m̄ et mente de qua-
 ggmitur q̄i mediis amor
 cōnīgit. seq̄ tū eis tertū
 cōplexu i'corpeo sine ulla
 confusione cōstrīngit.

Ed differat dilectio rerū
 spiritualū ab amore carna-

Oncep̄ luī. Cap̄. ix.
Atū aut̄ verbū et natū
 idipm̄ est tū volūtas i' ipā
 notitia cōquiescit. qđ fit i'
 amore sp̄italū. **C**ui enī
 verbi gracia p̄fē nouit per-
 fecteq̄ amat iusticiā iam
 iustus ē. etiā si nulla exis-
 tat sedm̄ eam forinsecus p̄
 mēbra corporis opandi neces-
 sitas. In amore aut̄ carna-
 luī tpalūq̄ rex sicut i' ip-

sis aiālū setibz. aliis est
 conceptus verbi aliis p̄tus.
Illuc enī qđ cupiendo conti-
 pit. adipiscendo nascit. qm̄
 nō sufficit avaricie nosse
 et amare aurū m̄si et ha-
 beat. neq̄ nosse et amare.
 vesti aut cōcubere. n̄ etiā
 id agat neq̄ nosse et amare
 honores et impia. m̄si pro-
 ueniant. **C**ue tñ oīā nec
 adepta sufficiūt. **C**ui enī
 biberit m̄quit ex hac aqua
 sicut iter **I**deoret in psalm̄
Concepit m̄quit dolore et
 peperit i'iquitate. **D**olore
 ul' labore dicit contipi. tū
 ea cōcipiūtir que nosse ar-
 velle non sufficit et tardes-
 cit atq̄ egrotat cūm̄ m̄di-
 gencia donet ad ea p̄uei-
 at et quasi pariat ea unde
 elegant in latina lmgua
 parta dicūt et repta atq̄
 cōpta. **C**ue v̄ba quasi a
 p̄tu ducta resonat q̄ā con-
 cupiscētia tū cōcepit pit-
 pat. **V**nde dñs clamat.
Venite ad me om̄es qui la-
 boratis et onerati estis. **E**t
 alio loco. **V**e pregnātibz et
 māmātibz in illis diebus.
Cū itaq̄ ad partū verbi re-
 ferret oīā uel rē frā uel

pcmā. Ex ore m̄quit tuo iusti
ficaberis. et ex ore tuo cōdep
naberis. os voles intelligi n̄ h̄
visible s̄ iteī invisible cogitacōis
et cordis. Non om̄ia q̄ noti
cia cōprehendit dici posse cō

Recte ḡ recepta. Cap. x.
querit utrū oīs noticia
a verbū. an tm̄ amata noticia.
Novim⁹ enī et ea que odim⁹.
sed nec concepta nec pta dicē
da sūt aīo que nobis displi
cent. No enī om̄ia que quo
dāmodo tangūt concipiunt
ut tantū nota sint nō tm̄ vba
dicātur ista de quibz nūc agi
mus. Alter enī dicūtur vba
que spacia tpm̄ sillabis tenet
sue prouincient sue cogite
tur. Alter om̄e qd̄ notū ē
verbū dicit aīo ipressū qm̄
diu de meōria proferri aut
definiri p̄t. q̄ius res ipsa
displiceat. aliter cū placet
q̄ mēte concipiatur. Scdm̄ qd̄
genus verbi accipiendū est
qd̄ ait apls. Nemo dicit do
minū ihm̄ nisi m̄ spū scō cū
scdm̄ aliā verbi notionē di
cant hoc et illi de quibz ipē
dñs ait. Non oīs qui michi
dicit. dñe dñe intrabit m̄
regnū celoz. verūtū cū et
illa que odim⁹ rē displi
cent. recteq̄ iprobantur.

approbat eorū iprobatio et
placet et verbū ē. Neq; vi
tior noticia nobis displacet
sed ipā vitia. Nam placet
michi qd̄ noui et diffiniō qd̄
sit mtemperātia et hoc est
verbū eius. sicuti sunt ī arte
nota vitia et recte approbat
eorū noticia. cū discernit
cognitor speciē priuationē
qz vrtutis sicut ayere et ne
gare et eē et nō esse. Atta
mē vrtute priuari atq; ī
viciū deficere dampnabile
est et definire mtemperātia.
uerbū eius dicere pertinet
ad artē morū. eē autē itpan
tem ad id p̄tinet qd̄ illa arte
culpatur. sicut nosse ac de
finire qui sit soloetism⁹ p̄
tinet ad artē loquendi. fa
cere aut viciū est. qd̄ eadē
arte reprehendit. Verbū
est igitur qd̄ nūc discernē
et īsimuare volum⁹ cū amo
re noticia. Cū itaq; se mēs
nouit et amat uīgit ei a
more verbū eius. Et qm̄
amat noticiā et nouit a
more et verbū m amore
est et amor m verbo et u
trūq; m amāte atq; dicēte
Sed oīs scdm̄ speciem noti
cia similis ē ei rei quā no
uit. Est enī alia noticia se

ix.

cūdū priuationē quā cum
īprobam⁹ loquim⁹ et her
priuationis īprobatio spe-
ciem laudat. ideoq; appro-
batur. **H**abet ergo aīm⁹.
nō nullam spaciei note si
militudinē sive cū ea pla-
cet. sive cū eius priuacio dis-
plicet. **C**oncepte noticie si
militudinē tunc ad equali-
tatem mentis accedere cū
id qđ cognoscit⁹ neq; īfei-
oris neq; superioris nature

Quo circ⁹ est cap⁹. xi.
Minqñtū deū nouim⁹
similes sum⁹ sed nō ad equa-
litatē siles. quia nec tm̄ eū
nouim⁹ qñtū ip̄e sese. **E**t
quēadmodū cū per sensū
corpis discim⁹ corpora fit ali-
qua eorū silitudo m̄ aīo m̄o
que fantasia ī meōria est.
Nō enī oīno ip̄a corpora m̄
aīo sūt cū ea cogitamus
sed eorū silitudines. Itaq; cū
eas pro illis approbamus
erram⁹. **E**rror est nāq; pro
alio alterius approbatio. **M**e-
lior est tm̄ ymaginatio cor-
poris m̄ aīo qm̄ illa species
corporis mqñtū her m̄ me-
liore natuā est id ē m̄ subā
vitali sicuti est aīm⁹. Ita cū
deū nouim⁹ qñuis meliores
efficiamur qđ eram⁹ anq;

nossem⁹. maximeq; cū eadē
noticia etiā placita digne-
q; amata verbū ē. sit q; ali-
qua dei silitudo. illa noticia
tm̄ īferior ē quia ī īfeiōre
natuā ē. Creatuā quippe aī
m⁹. creator aut̄ deus. **E**x q°
colligit⁹ quia cū se mēs ipā
nouit atq; approbat sic est
eadem noticia verbū eius
ut ei sit par oīo et equale
atq; idētide quia neq; īfei-
oris essentie noticia est sic
corpis neq; superioris sicut
dei et cū habeat noticia si
militudinē ad eā rem quā
nouit hoc ē cui⁹ noticia ē
her habet pfectā et equalē
qua mens ipā que nouit
est nota. ideoq; et ymagno
et verbū quia de illa expri-
mitur cū cognoscendo eidē
coequatit et est gignenti
equale qđ genitū est. **C**ur
sicut noticia mentis ē pro-
leg. nō etiā amor partus
eiusdem sit. Capl. xij.

Quid ergo amor nō eit
ymago. nō verbū nō
genitus. **C**ur enī mens no-
ticiā suā gignit cū se nouit.
et amore sūt nō gignit cū
se amat. **N**am si pterea
est notioris sive causa qā
noscibilis est amoris etiā

sui causa ē qā est amabilis.
Cur itaq; nō vtrūq; genue
rit difficile ē dicere. **H**ec ei
questio etiā de ipā summa tri
nitate oipotentissimo crea
tore deo ad cui⁹ ymaginē
hō factus ē solet moue⁹ hoi
nes quos veritas dei p̄ hu
manam locutionē iuitat ad
fidem cur nō spūs quoq; sc̄s
a patre deo genitus uī cre
dit uī intelligit ut filius
etiā ipē dicatur. **C**ad nūc
m̄ mente huāna utrūq; i
vestigare conam⁹ ut ex ife
riori ymagine m̄ qua no
bis familiaris natuā ipā
mā quasi interrogata respō
det exhortationē mētis atie
ob illuāta treatiā ad lu
mē i comutabile dirigam⁹
si tamē veritas ipā p̄suase
rit sicut dei verbū filii eē
millus xpianor⁹ dubitat. ita
caritatē esse spm̄ sc̄m̄. **E**rgo
ad illā ymaginē que crea
tura ē. hoc est ad rōnale
mētē diligenter de hac
re interrogandā considerā
damq; redeam⁹ ubi tpalit⁹
existens nōnullar⁹ rerū no
ticia q̄ antea nō erat et ali
quar⁹ rex amor q̄ antea
nō amabant⁹ distinct⁹ nob̄.

aperit qd̄ dicam⁹ qā et ip̄i
locutioni. tpalit⁹ dirigende
facilior ē ad explicandū res
que in ordine tpm̄ cōprehē
ditur. **P**rimo itaq; maiestū
sit posse fieri. ut sit aliquid
scribile. id ē qd̄ scribi p̄t et n̄
nesciatur. illud aut̄ fieri nō
posse ut sciat qd̄ scribile
nō fuerit. **V**nde liquido te
nendū est qd̄ oīs res quā
tūq; cognoscim⁹ cōgerat
m̄ nobis noticiā sui. ab utq;
enū noticia parit⁹ a cognos
cente et cognito. **I**taq; mēs
cū Itaq; mens cū serpā cog
noscat sola pares est noticie
sue. **E**t cognitū enū et cog
nitor ipā est. Erat aut̄ sibi
ipā noscibilis et anq; se nos
set. sed noticia sui non erat
m̄ ea cū serpā nō nouerat.
Cad ergo cognoscit se pare
sibi noticiā sui gignit quia
nō min⁹ se nouit qm̄ est.
nec alterius eētie est no
ticia eius nō solū qā ipsa
nouit sed etiam quia serpā
sicut supra dixim⁹ sicut eāt
sibi noscibilis et ante qm̄
se nosset. **C**v igit̄ de amo
re dicendū est cur nō etiā
cū se amat ipm̄ q̄ amore
sui genuisse videat. **E**rat

.ix.

enī amabilis sibi et anteqm
se amaret quia poteāt se ama
re sicut erat sibi noscibil' et
anteqm se nosset quia pote
rat se nosse. Nam si nō sibi
ēt noscibilis. nūq̄ se nosse
potuisset. Ita si nō sibi ēe ama
bilis nūq̄ se amare potu
set. Cur itaq; amādo se nō ge
nuisse dicat amore suū si
tut cognoscendo se genuit
noticia suā? In eo quidem
māfeste ostendit hoc amois
esse prīcipiū vñ procedit. Ab
ipā quippe mēte procedit que
sibi est amabilis anteqm se
amet atq; ita prīcipiū ē amo
ris sui quo se amat. Sed id
nō recte dicit genitus ab ea
sicut noticia sui qua se nouit
qā noticia iā uentū est qd'
partū uel repertū dicit quo
sepe p̄cedit inquisicio eo siē
quietura. Nam inquisicio
est appetitus ueniendi qd'
idem valet si dicas repen
di. Quae autē repūntur quasi
parūntur. Vnde pli filia sūt
ubi nisi in ipā noticia? Ibi
enī quasi exp̄ssa formātur.
Nam et si iam erāt res q̄s
querēdo uenim⁹ noticia
tñ ipā nō erat quā sicut pro
lem nascentē deputam⁹. Vor

ro appetitus ille qui est i que
rendo procedit a querente
et pendet quodāmō neq; re
quiescit fine quo intendit
misi id qd' qrit uentū que
renti copulet. Qui appetit
id ē inquisicio q̄us amor
nō ēe videat quo id qd' no
tū ē amat. Hor enī adhuc
ut cognoscatur agit tñ ex
codem genē quiddā est nā
volūtas iam dici p̄t. qz oīs
qui querit uenire vult. et
si qritur qd' ad noticiā per
tineat. oīs qui querit nosse
vult. Ed si ardēt atq; ista
ter vult studere dī qd' maxi
me in assequēdis atq; adi
piscendis. quibusq; doctrī
nis dici solet. Partū ergo
mētis antecedit appetitus
quidā q̄ id qd' nosse volu⁹
querendo et ueniendo na
scitur proles ipā noticia ac
p̄ hoc appetitus ille quo co
cipit paritq; noticia p̄tus
et proles nō recte dici p̄t.
idēq; appetitus quo ihat
rei cognoscende fit amor
cognitio. dū tenet atq; am
pliit plantā prolem id
est noticiā gignenti qz con
uigit. et ē quedā ymagō tri
mitatis ipā mens et noticia

eius qđ est proles eius ac de
senpā verbū eius et amor ter-
cū et hēc tria vñū atq; vna
subā. Nec minor proles dū
tantū se nouit mens qñta est.
nec minor ē amor dū tantū se
diligit qñtū nouit et qñta ē.

Explícit liber nonus. **I**nceptū
caplā libri decimū. **C**ap. pñū.

De studijs discere amantū
qd' ignorat qđ tñ nō expe-
terent scire si pñctus ignora-
rent **C**ap. ii. **D**e quibz causis
amari videant̄ m̄cognita cū
ipā sñā eoz q̄ nesciūt̄ expeti-
tur. **C**ap. iii. **A**n m̄cognita
sibi sit mens cū se ut nouit̄
querit. **C**ap. iii. **D**e pñjs mē-
nis que non potest ignorare
Cap. v. **I**n quo mens nosse
debeat et a quibus abstinere
ne eis quasi pñjs delectet̄
atq; ita se min⁹ nouerit **C**ap. vi.

In quibus mens de se cogitā
possit errare **C**ap. vii. **D**e opi-
monibz eoz qui mente aliq̄
p̄cipiū corpis ēē senserunt.
Cap. viii. **Q**d' mens nosse se
querens nichil de se corpē
debeat cogitare **C**ap. ix. **Q**uo
mens cognoscat seipm̄ **C**ap. x.
Qd' mens nosse se cupiens
nichil eoz de se opinari de-
beat de quibz scit ēē dubitan-

dū **C**ap. xi. **D**e memoria itel-
ligencia et volūtate in quibz
mens habet in se qñdā ymagi-
nē diuine trinitatis **C**ap. xii.

De querenda ymagine trim-
tatis etiā in hñs que aīā ex-
corpis sensibz concipit. **E**x-
plícit caplā. **I**nceptit lib. x.

Hec hoc libro decimo hoc ip-
sum diligēcius subtiliusq; tra-
tatū est atq; ad id perductū
ut iuemat̄ in mente euide-
tior trinitas eius in memoria
scilicet et intelligēcia et vo-
lūtate sed qm̄ et in hoc cōpe-
ritur ut mens nūqm̄ ēē ita
potuit ut nō fui mem̄isset.
non se intelligeret et dilige-
tū autē se cogitaret nō se a
corporalibz rebz eadē cogita-
tione discerneret. dilata est
de trinitate cui⁹ hec ymagō
est disputatio ut in ip̄is etiā
corporalibz visis iuemat̄ tri-
nitatis et distinctio vñ lecto-
ris exerceretur intentio ~
De studijs discere amantū qđ
ignorant qđ tñ nō expeterēt
scire si ignorarent **C**ap. pñū

Nunc ad ea ipā conseque-
tex enodatius explícita-
da lunat̄ accedit inten-
tio ac primū quia rem prorsus
ignotā amare oīno nullus p̄t